

tanke, II. del, ni bil pravilen, ampak taista se ima uvesti samo na štirirazrednicah in več kot štirirazrednicah. b) Za šmarnski okraj so uvedeni zvezki Kat. Söllner v Gradcu. c) Ako trgovec gratis-zvezke vkljub opominom še nadalje prodaja, se je obrniti na založnika s prošnjo, da naj gratis-zvezke pošilja direktno dotičnemu šol. vodstvu. Ako bi se na to prošnjo ne hotelo ozirati, je storiti korake, da se uvedejo zvezki drugega založnika. č) Okrajni šolski nadzornik nima pravice od učitelja zahtevati, da se pri pouku v računstvu mora držati metode po Močnikovem navodu, ampak dozdej je metoda še vedno prosta.

Na veselo in sveže ter zopet prav mnogoštevilno svadenje o priliki prihodnjega zborovanja, ki se vrši prvo nedeljo julija pri Sv. Križu tik Slatine!

Istra.

Zborovanje „Slovenskega učit. društva za koprski okraj“. Gospod urednik, gotovo bi ne vedeli v Vašem uredništvu, da še živimo učitelji v Istri, ako bi ne dobili tupatam kakšnega vabila tega ali onega učiteljskega društva k občenemu zboru. Mogoče, da mislite, da se nam godi predobro in da se zato držimo onega ne posebno poetičnega pregovora: „Sita vrana pozabi na lačno“. To ne drugo ni res, ker smo pokazali ob zborovanju našega društva na Kozini 14. maja, da še živimo. Bilo nas je mnogo, a vendar ne vsi. Dva imata v resnici do Kozine predaleč, a nekaterim je Bog pomagal, ker zjutraj je lil dež in sedaj imajo lep izgovor. No, pustimo to in oglejmo si zborovanje. Udeležba je bila dovoljna, ker radosti je moralo poskakovati srce, ko si ugledal med nami starosto Weišelna iz Hrušice, ki je služboval še pod staro komando, ko so učitelji privezovali svečam razne cvetličke. O priliki nam lahko pojasni, kakšno službovanje je bilo tisti čas. V naši sredini smo videli tudi osivelega vzgojitelja učiteljev prof. Frankoviča in poleg njega mladega nadarjenega prof. Jakca ter poleg teh vrlega c. k. potovalnega kmetijskega učitelja Sancina, a truda se ni strašil tudi naš vztrajni Pribil. Ko vidiš take moze, da se zanimajo za učiteljske zadeve, da imajo srca za učiteljstvo, da z njim čutijo vse breme, ki ga teži, se čutiš tudi sam pokrepčanega in vnetega za svojo stvar. In res, pričeli in izvršili smo zborovanje z neko vneto, z nekim mladeniškim navdušenjem. Premnogokrat se je opazilo pri našem društvu, da so posebno mlajši učitelji hoteli skoraj kloniti duhom, pasti v neki indiferentizem, da bi jim bilo kmalu enako, godi se tako ali tako, a ta dan je prišlo tudi to: zbudilo se je obče zanimanje. Tovariši, le tako naprej na delo, ker le v delu je naša rešitev. Še črvček se bori za svoj obstanek, in zakaj bi se ne ljudski učitelj?

Predaleč sem zašel, ker moja naloga ni, Vam odkrivati svoje srce, pač pa poročati Vam o našem zborovanju. Dnevni red je bil dosti obširen, ker je obsegal 9 točk. Res je, da so bile točke navadne ob rednih zborih, a pri vsaki se je razvila debata, ne, debata ne smem reči, pač pa je vsaka točka porodila mnogo predlogov, ki so bili večinoma enoglasno potrjeni. Pri čitanju zapisnika prošlega izvanrednega občnega zbora je prišlo do sklepov glede natančnosti zapisnika, in med drugim se je sklenilo, da sta zapisnikarja obenem poročevalca stanovskim listom, tako zveste tudi Vi kaj več o našem delovanju. Lepo nam je poročal predsednik o delovanju odbora, ki se je raztezalo na izvršitvi sklepa zadnjega rednega občnega zbora glede penzijskega zakona, na pospeševanje izvršitve § 24. dež. šol. zakona iz leta 1901 in na zadovoljnost vseh smo slišali, da se odbor ni hotel puščati v razpravo o ustanovitvi deželnega učiteljskega društva, dokler ne uredijo nekatera društva svojih razmer do „Zaveze“, ker preživo čutimo njeno potrebo. To veselje nam je skazilo nekoliko naznanilo, ker ni dobil odbor odgovora na prošnjo do uredništva „Edinosti“, s katero je prosil, naj bi „Edinost“ prinašala poročila o sklepih našega dež. šol. sveta. Vsi italijanski listi donajajo taka poročila, a mi še odgovora nismo vredni!

Predsednik je po svojem poročilu pozdravil nove člane: Sancina, Seršona in Pečariča, kar nas je tudi razveselilo, ker dokler se bodo naše vrste množile, ne zamremo.

Blagajnik nam je dokazal s svojimi natančnimi računi, da je imelo društvo v pretečenem upravnem letu 22-85 kron prebitka, a izvoljeni pregledovalci Weišel, Bogatec in Debenjak so račune koj pregledali in odobrili.

Odpadlo je znanstveno predavanje o sušici, ker ni bilo poročevalca c. k. okrajnega zdravnika, in prešli smo k volitvi delegatov in odbora. Volitve so se vršile vse z vzklikom, ker zdelo se nam je škoda tratiti čas, saj smo bili vsi edini v misli, da nas naj pri „Zavezi“ v Brežicah zastopajo: Anžlovar, Pribil, Valentič in Šiško, a društvene zadeve naj vodi odbor, obstoječ sledeče: predsednik: Miroslav Anžlovar, učitelj v Boljuncu, podpredsednik: Mijo Žagar, nadučitelj v Klanecu, tajnik: Anton Urbančič, učitelj v Borštu, blagajnik: Štefan Šiško, učitelj na Hrpoljah, pevovodja Jožef Valentič, učitelj v Riemanjih. S tem smo pogodili tudi to, da smo volili cel odbor ob železnični črti, kar jim olajšuje potovanja k sejam. Zamenjali smo nekatere odbornike, ne morem reči, z mlajšimi močmi, a upam, da smo jih nadomestili z izkušenejšimi.

Prešli smo na zadnjo točko k morebitnim predlogom in in nasvetom. Tu se je pokazalo, kaj vsakega tovariša teži in sprejeli so se predlogi glede stanovanj in šolskih sob, glede tiskovin in tudi glede sestave učiteljskega pravika za istrske učitelje, katerega prosimo, da nam objavite v cenjenem „Tovarišu“, ker bi se nam poseben natis ne izplačal. *)

Sklepov je mnogo in tehtnih, a krvavo potrebnih za naš obstanek, in odbor bo moral pridno delati, ako bo hotel, da požene vse mu naloženo delo na določeno mesto. Tovariši, še enkrat rečem, ne strašite se dela, ne klonite duhom, ker le v delu je naša rešitev; zatorej bodi tovariš mlad bodi star, nastopi z mladeniško čilostjo in vsi za enega, a tudi eden za vse. Priborili si bomo tem potem spretnost, ugled in samostojnost, da ne bomo pod jerobstvom, a gotovi bodemo, da si potem priborimo tudi boljše finančno stanje. Pokažimo, da pri nas ni potreba klica: „Vsi na krov“, pač pa vsak naj zna, da smo vedno vsi na krovu.

Predsednik je zaključil zborovanje s trikratnim „Živio“ pres. cesarju, na kar so se zborovalci navdušeno odzvali. In kaj bi se ne? Vsakemu je dobro znano, kakšen korak je naredilo šolstvo v napredku pod Njegovo vlado.

Brzobjavno smo še pozdravili ta dan zborujoči društvi v Jurdanjih in Batnjah.

Po končanem zborovanju je vsakdo spoznal, da mu nekaj manjka; oglašal se je sitni želodec, pa saj ni čuda: bila je že 2. ura popoldne. Mnogokrat bi bilo bolje, da bi bil ta sitnež bolj tih pri učiteljstvu, vsaj tako mislijo nekateri gospodje, mogoče bi potem imeli kaj več srca za nas. No, ta dan smo ga pošteno potolažili pri skupnem obedu v gostilnici Ivana Šiško. Gostilničarja moram pohvaliti, postregel nam je prav dobro z jedjo in pijačo in kar je še najboljše za naše jetične mošnjčke, ni hotel imeti premnogo denarja za to. Radovednež bi utegnil še vprašati, koliko zborovalcev se je izneverilo pri obedu, a naj mu kmalo povem, da noben. Skupaj smo delali, skupaj smo se pokrepčali in se razvedrili ob mnogih napitnicah in lepem petju. Le prekmalu je prišla 6. ura, in večina se je morala podati na postajo, da jih odpelje železnica proti Trstu in dalje, da lahko drugi dan nadaljujejo svoje delo. Navdušenost se ni podela tudi v vlaku, in le težko smo se ločili na postajah, ko se je kateri poslovil, a nekateri so ostali še na Kozini in upam, da so ukrenili še marsikatero pametno.

Književnost in umetnost.

„Popotnik“ ima v 5. številki to-le vsebino: 1. Fr. Hubad: Ad interim! II. — 2. V. Bežek: O formalnih in didaktičkih stopnjah in pa o razvijajoče-upodabljajoče pouku. (Dalje). — 3. Dr. Jos. Tominšek: Slov. povratno razmerje v šoli in vedi. (Dalje). — 4. Književno poročilo. (Novosti). — 5. Razgled. Pedagoški paberki.

*) Prav radi ustrezemo Vaši želji.

„Pedagoški letopis“. II. zvezek. Na svetlo daje „Slovenska Šolska Matica v Ljubljani“. Uredila H. Schreiner in V. Bežek. V Ljubljani. Natisnila Katoliška tiskarna. 1903. Tako se glasi popolni naslov prve knjige, ki nam jo je izdala za l. 1902 „Šolska Matica“. — Vsebina te 200 strani obsežajoče knjige je: I. Pedagoško slovstvo: a) Nemščina kot drugi deželni jezik. (Dr. J. Bezjak). b) Grščina. (Dr. J. Tominšek). c) Računstvo. (L. Lavtar). d) Zemljepisje. (Fran Orožen). e) Prostoročno risanje. (Jožef Schmoranz). — II. Razprava. Kernova teorija o osebnosti in povedku. (Dr. Jos. Bezjak). — III. Statistika ljudskih šol l. 1870., 1880. in 1890. (Po uradnih izveštjih c. kr. statističnega osrednjega urada sestavlja M. J. Nerat). — IV. Teme in teze pedagoških poročil pri društvenih in uradnih učit. skupščinah l. 1902. (Sestavlja Jak. Dimnik). — V. Poročilo o delovanju „Slov. Šolske Matice“ l. 1902. (Priobčil tajnik Fr. Gabršek). — VI. „Slovenske Šolske Matice“ upravni odbor in imenik društvenikov. Priznati moramo, da nas je letošnji „Letopis“ prav zadovoljil. Obsega razprave, ki bodo Matičarjem po večini dobro služile. Posebno je umestna dr. J. Bezjakova razprava o „nemščini kot drugem deželnem jeziku“. S to svojo razpravo je g. pisatelj — znan kot izboren šolnik — menda razpršil v nič še vse one presodke, ki so jih imeli premnogi učitelji ravno o „nazorni metodi“. Seveda vzroka tej nezaupljivosti je bilo pač iskati v površnem poznavanju te metode. Marljivo zbrano delo „grščina“ iz peresa priznanega pisatelja dr. Tominška, bo pa menda dobro služila le onim 83 profesorjem, ki jih šteje „Šol. Matica“. — Ljudskemu učiteljstvu bo pa le sestavek, ki ga bo čitala mogoče le $\frac{1}{100}$. Na višini zahtev časa stojita razpravi o „računstvu“ in „prostoročnem risanju“. Pisatelja gg. Lavtar in Schmoranz vodita čitatelje v najnovejše metode in v najnovejši razvoj teh dveh strok. — Malo ali pa skoro nič haska ne pridobi slovensko učiteljstvo z Fr. Orožnovo razpravo o „zemljepisu“. G. pisatelj bi nam veliko bolj ustregel, ko bi nam podal nekaj občni pregled najnovejšega stanja o razvoju zemljepisne metodike. Upajmo, da ustreže izborni g. pisatelj tej naši želji prihodnje leto. Veliko zanimanja bo gotovo zbudila temeljito in vendar tako poljudno pisana razprava o „Kernovi teoriji“. G. pisatelj je menda v tej razpravi zbral one raztresene ude enake razprave iz „Popotnikovih“ letnikov 1894—96. Razpravo priporočamo najtopleje v temeljito proučevanje slovenskemu učiteljstvu sploh. Interesantna je statistika ljudskih šol 1870., 1880. in 1890. Vendar smo mnenja, da bi se stvar lahko za leto opustila in obelodanila v l. 1903, zakaj takrat bi gotovo že izšla statistika za l. 1900. Teme in teze pedagoških poročil nas pa pouče, da ga menda ni stann, ki bi tako hrepenel po višji izobrazbi, kakor ravno učiteljski stan. Te teme so ločene v teme „društvenih skupščin“ in „uradnih konferencij“. — Deželne šolske svete opozarjamo posebno na teme „društvenih zborovanj“, ker ravno v njih se zrcali pravo društveno življenje, in na poročevalce dotičnih predavanj, ker le ti dajejo nekaj impulz društvenemu gibanju. Z veseljem moramo konstatovati, da se je število društvenikov povzdignilo v teku enega leta za 413, kar nam priča, da je bila „Šolska Matica“ prepotrebna.

—e—a.

Nova slovenska knjiga s podobami, namenjena obrtnim šolam in izdelovalcem pohištva, je ravnokar začela izhajati v c. kr. državni tiskarnici na Dunaju. Knjigi je naslov: „Stanovni prostori“. Delo v oddelkih po naročilu c. kr. ministrstva za bogočastje in nauk izdal na c. kr. avstrijskem muzeju za umetnost in industrijo osnovani biro za priredbo učil na umetno-obrtnih učilnicah. Tisk in založba c. kr. dvorne in državne tiskarne, na Dunaju 1903. Že leta in leta se pojavlja potreba, da se izdajo za opravo stanovnih prostorov vzorci, ki ne obsegajo samo korektno izvršenih narisov posameznih mobilij, ampak tudi tozadevne podrobne risbe (detajle) s potrebnimi prerezi skrbno izvedene, tako da so naravnost primerni za praktično porabo v delavnici. Ne samo obrtna praksa občuti pomanjkanje takih v obliki in izvedbi popolnoma zanesljivih pripomočkov, tudi od obrtnih šol se povdarja nabava takega učnega pripomočka kot neobhodno potrebna, da se zviša kakovost pouka. Da se v

obeh smereh odpomore, je odredilo c. kr. ministrstvo za bogočastje in nauk periodično izdajanje primernih predlog in poverilo njihovo priredbo zavodu za učila na umetno-obrtnih učilnicah, pomnožitev in zalogo pa c. kr. dvorni in državni tiskarni. Vsako leto izidejo 3—4 zvezki, izmed katerih ima vsak 10—12 tabel v velikosti 56 : 43 cm. Vsak zvezek obsega popoln stanovni prostor (spalnico, obednico, kuhinjo, gospodovo sobo, salon itd.); vsi predmeti so predstavljeni v narisih (merilo 1 : 5 ali 1 : 6 ali 1 : 10) ter opremljeni z detajli in prerezi v pravi velikosti, ki so potrebni, da se napravijo v naravni velikosti za delavnico namenjene risbe. Dalje se doda vsakemu zvezku v olajšavo pregleda perspektivna slika celotnega stanovnega prostora. Posamezni zvezki bodo obsegali podobe majhnih v gospodinjstvu večkrat potrebnih samostojnih mebljev (igralne mize, etažere, stole, postavce itd.). Delo je po svoji osnovi in izvedbi prikladno ne samo za šolske namene, ampak tudi za obrtno prakso in za samopouk. Knjigotržna cena za zvezek znaša 10 K; za tozemske šole se pri direktnem odjemanju dovoli 33 $\frac{1}{3}$ % rabata. Vsak zvezek je posebej na prodaj. Prvi zvezek je izšel februarja 1903 in obsega na 12 tablah preprosto spalnico, t. j.: posteljo, nočno omarico, umivalnik, omaro za obleko in za perilo, toaleta, stol in perspektiven pregleden list. Z naročili se je obrniti naravnost na c. kr. dvorno in državno tiskarno na Dunaju ali na kako knjigotržnico.

Vestnik.

Izkušnjo usposobljenja so v preteklem mesecu naredili pri goriški slovensko-nemški izpraševalni komisiji naslednji učitelji in učiteljice: Obizzi markeza Teodora (s slovenskim in nemškim učnim jezikom in italijansčino kot predmetom), Kete Franc, Tavželj Jožef, Bukovec Leopoldina, Gregorič Olga, Hočevnar Marija, Legat Albina, Noll Marijana in Šibovec Marija (s slovenskim in nemškim učnim jezikom), Zajec Helena (s slovenskim učnim jezikom in nemščino kot predmetom), Schlajpach Josipina (z nemškim učnim jezikom in slovensčino kot predmetom) ter Kutin Anton in Jonke Julija (z nemškim učnim jezikom).

Dr. Mauring, znani duhovnik in župnik na Igu pri Ljubljani, se je izkazal pri pogrebu našega tovariša Jašovca, notabene svojega prijatelja, kot vihravega, površnega dušnega pastirja, ki opravlja svoje dolžnosti z breztačno in obžalovanja vredno brezobzirnostjo. Na njegovo milost — sitil se je namreč in napajal! — so morali čakati pogrebi (med njimi tudi šolska mladina) skoro dve uri. In to pomeni mnogo, ker so prepeljali Jašovca v Ljubljano. Ko je končno vendar dospel, je opravil svojo plačano dolžnost s tako vnemo, kakor da krpa raztrgane škarpe! To se je zgodilo v ponedeljek, dne 25. maja, popoldne. Škandal in sramota! Duhovnik Mauring naj si zapiše za ušesa, da niso mrtvi učitelji psi, nego da so vsaj stvari, ki je treba biti z njimi tudi duhovnikom dostojnim vsaj takrat, ko jih polagajo v grob!

Iz kozjanskega okraja. Na povabilo gosp. okr. šol. nadzornika Gust. Vodušeka so se sešli nadučitelji in šolski voditelji kozjanskega šolskega okraja v Kozju dne 30. aprila. Gospod nadzornik je razpravljal med drugim tudi o sledečih predmetih. Pri uradnih poročilih naj se piše ime šolskega vodstva in datum zgoraj. Odpustnice se dajejo le na podlagi sklepa domače učiteljske konferencije. V uradnih knjigah večrazrednice (Razrednica, Tednica, Imenik) naj se gleda na enakost glede sestave in spisovanja. Posebne pozornosti pa je treba pri sestavi „Matice“ in stat. tabele. Zato pa je gosp. nadzornik to zadevo posebno natančno razložil. Ravno tako je treba tudi šolsko kroniko z večjo skrbjo sestavljati; gosp. podavatelj je naštel nekaj točk, ki ne smejo v imenovanem poročilu manjkati. Govorilo se je tudi o šolskih zamudah, o olajšavi šolskega pouka, oziroma o odpustu, ter o spisih, ki se imajo periodično vpošiljati. Važna in zanimiva je bila točka o hospitacijah in o razmerju med učitelji in šolskimi voditelji.